*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ТРАВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 17, 1961 No. 91. VOL. LXVIII.

СЕНАТ СХВАЛИВ 12,5 БІЛЬЙОНА НА ЛІТАКИ, КОРАБЛІ І РАКЕТИ

ПРИЗНАЧЕНО БІЛЬШІ СУМИ, ЯК ВИМАГАВ КЕННЕДІ, НА БУДОВУ БОМБОВИКІВ Б-70

Вашингтон. — 15-го травня Сенат ухвалив законопроєкт, згідно з яким треба буде видати на зброю $12.5 більйона, в тому 525 мільйонів є призначені на продукцію далекосяжних бомбовиків типу Б-70. Ця сума є призначена на розбудову кораблів, керованих ракет і літаків. Сенат вирішив, що не можна зменшувати продукції далекосяглих бомбовиків Б-70, поки ще немає більшого числа керованих ракет, які могли б летіти на дальшу віддаль, і поки ще ці ракети не є добре випробовані. Прийнятий Сенатом законопроєкт іде ще під наради Палати Репрезентантів. Президент Айзенгавер, і пізніше президент Кеннеді, в оборонних бюджетах пропонували зменшити продукцію далекосяжних бомбовиків, які можуть бути заступлені далекосяжними ракетами. Проти цього пляну виступили обидві Комісії Збройних Сил в Конґресі, і признали більші суми на літаки, ніж вимагав уряд. Бомбовики Б-70 летять із швидкістю 2.000 миль на годину і вони можуть долетіти в кожне місце з американських летунських баз. Голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор Ричард Б. Расселл заявив, що летунство повинно будувати також і бомбовики типу Б-52. З суми $12.5 більйона призначено $761.800.000 для армії, $2.915-000.000 для фльоти і морської піхоти. В цій сумі є і фонди на розбудову керованих ракет „Поляріс", які можна випускати з підводних човнів. Летунство дістає найбільше фондів, бо аж $6.604.000.000, з чого $3.812.000.000 призначені на будову літаків різного типу, а $2.792.000,000 на керовані ракети. Сенатор Расселл заявив, що він може кожному сенаторові, який цього забажає, виявити, скільки долярів призначено на окремі роди зброї, але сказав при тому, що уважає за непотрібне подавати ці числа до загального відома. Він сказав, що „не можна собі уявити, щоб кожний хотів знати все те, що повинно бути таємницею", виявлення якої може бути шкідливим для країни. На думку сенатора Рассела прийнятий Сенатом законопроєкт змагає до того, щоб „дати відповідну зброю і то за якнайменші видатки в обличчі тієї небезпеки, що нам загрожує". Він погодився з секретарем оборони Робертом МекНамарою, який твердив, що всі роди зброї не дістали того, чого вони вимагали. Але прийнятий законопроєкт брав до уваги ті видатки, які стоять на першому місці, і які збільшать оборонну силу ЗДА. Комісія Збройних Сил Палати Репрезентантів рекомендує видати на зброю $12.368.000-000, а уряд на цю ціль вимагав $11.974.800.000. Це значить, що і Палата збільшує видатки на зброю в порівнянні з тими сумами, що їх вимагає уряд.

ВАСИЛЬ ОЛІЙНИК, ЩО ВІДДАВ СВОЄ МАЙНО НА ПОШАНУ ПАМ'ЯТІ ШЕВЧЕНКА

Василь Олійник

У вчорашньому виданні „Свободи" подано вістку, що наш громадянин-піонер Василь Олійник пожертвував 4,000 долярів, майже всі ощадності свого життя, на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Побіч його фотознімки, що її не без труду здобув від щедрого, але скромного жертводавця інж. Вол. Несторович, який на прохання „Свободи" відбув з п. Олійником розмову та описав її у вчорашньому виданні „Свободи". На запит, що спонукало його до такої великої пожертви, п. Василь Олійник відповів: „Шевченка я любив усе своє життя. Він — гордість мого народу. І мені було приємно віддати майже все, що я заощадив, на його пошану".

Папа Іван XXIII заповів нову Енцикліку в соціяльних справах

Рим. — Папа Іван XXIII заповів в минулу неділю, на святкуванні 70-річчя з дня проголошення Енцикліки Папи Лева XIII „Магна Карта" з встановленням принципів Католицької Церкви в соціяльних питаннях, що він — Іван XXIII — написав на цю саму тему нову Енцикліку, повний текст якої буде оприлюднений за кілька тижнів. У цій своїй Енцикліці Папа підведе підсумки стверджень Лева XIII, Пія VI і Пія XII. Окрема частина трактуватиме про „питання дії в соціяльних справах" та ще окрема частина розглядатиме „поважні і подекуди небезпечні нові проблеми". Папа Іван XXIII промовляв в минулу неділю в соборі св. Петра до тисячів робітників не тільки з Італії, але й із 58-х інших країн. Він говорив про конечність солідарности всіх людей у поборюванні бідности та справедливому розподілі матеріяльних дібр. Папа прославляв Енцикліку „Рерум новарум" Лева XIII, як теж Енцикліку „Квадрагезімо анно" Пія XI, де зібрано було доктрини Церкви в соціяльних справах до 1931 року, та численні виступи, промови і писання останнього Папи Пія XII, в справах праці і соціяльних питаннях.

В ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ ВІЙСЬКО ЗАХОПИЛО ВЛАДУ

Сеуль. — Вночі з минулої неділі на понеділок (за далекосхіднім часом було тоді там вже з понеділка на вівторок 16 ц. м.) південно-корейські війська, докладно моряки і парашутисти, вийшли на вулиці столиці краю Сеулю, обстріляли поліційні стежі та зайняли всі важливіші державні об'єкти, радіостацію і комунікаційні пункти. О. год. 6 ранку проголошено через радіо, що всі більші міста в Південній Кореї знаходяться під владою військової хунти, у проводі якої стоїть шеф штабу корейської армії ген. До Юнґ Чанґ. Нова військова влада проголосила маніфест до народу з закликом скріпити антикомуністичне становище, виелімінувати корупцію з адміністраційного апарату, підвищити життьовий рівень населення та змагати до з'єднинення Кореї. Нова військова влада в Південній Кореї проголосила вірність союзові з З'єдиненими Державами, але вона не запевнила була собі підтримки збоку Америки і тому негайно зустрілась з американським спротивом. Американська амбасада в Сеулі проголосила комунікат, що уряд З'єдинених Держав визнає тільки леґально обраний і парляментом затверджений режим прем'єра Джана Чанґа. Командант американських військ в Південній Кореї, формально командант військ Об'єднаних Націй, ген. Картер Меґрудер наказав своїм військам залишитись в касарнях і бараках та не втручатись до „тимчасових корейських труднощів", але водночас видав заклик до південнокорейських зревольтованих військ — привернути леґальну владу. За газетними повідомленнями спротив ЗДА і американських військ визнати новий режим стане причиною його упадку. Тим часом повідомлено, що прем'єра Джана Чанґа й усіх міністрів нова військова влада арештувала, а президента Республіки Посуна Юна поставила під хатній арешт в його палаті. Військова хунта проголосила виїмковий стан. Вона закидає режимові прем'єра Джана Чанґа корупцію і легковаження бідности населення — себто ті самі два гріхи, які стали були фактично причиною упадку режиму Синґмана Рі. Скількість жертв в отих вуличних боях, що їх провели військовики проти поліції, докладно не відома, але щодо Сеулю то говорять про сімох вбитих поліціянтів і багатьох ранених. Ген. До Юнґ Чанґ відбув нараду з командантами різних південно-корейських частин. Він скінчив високу військову освіту в ЗДА, має 42 роки, має славу національного героя з останньої корейської війни, та має багато американських військових відзначень. Учорашній переворот заскочив всіх цілком несподівано.

В урочистостях посвячення наріжного каменя Менор Джуніор Коледжу на Факс Чейзі взяло участь понад 20.000 людей

Филаделфія. — Урочистість посвячення наріжного каменя новозбудованого заходами Сестер Василіянок та Спеціяльного Комітету Будівельного Фонду під почесним головством губернатора Пенсилвенії Дейвіда Л. Лоренса, Менор Джуніор Коледжу на Факс Чейзі у Филаделфії, получена з відпустом і Днем Матері притягнула в неділю дня 14 травня ц. р. до цієї місцевости понад 20 тисяч прочан не тільки з Пенсилвенії, але і з інших східних стейтів ЗДА. Посвячення довершив в сослуженні численного духовенства Впреосв. Кир Йосиф Шмондюк о год. 4:30 по полудні. Крім мас вірних і численних представників духовенства і черечих чинів в цій урочистості взяли участь теж представники уряду Пенсилвенійського Губернатора та репрезентанти українських установ, товариств й організацій. Перед тим, від самого ранку, були відправлювані оо. Редемптористами й оо. Францішканами тихі Служби Божі, а головну співану Службу Божу відправив о 10:30 перед полуднем Впр. о. Библів. Під час цієї Служби Божої співав дівочий шкільний хор з Нюарку. Після обіду на шкільній площі відбулося посвячення медаликів і хрестиків і потім понад 8.000 народу взяло участь у Хресній Дорозі і в прощі шкільних дітей і молоді до місцевої ґроти з іконою Божої Матері.

ВІДДІЛИ УНС В ШИКАҐО ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ Д. ГАЛИЧИНА

Шикаґо. (Тк) — Чотири місцеві Відділи Українського Народного Союзу: 114, 252, 301 і 423-ій, вшанували минулої суботи, 13-го травня, пам'ять померлого сім тижнів тому головного предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина окремою панахидою, що відбулася в соборі св. Володимира та яку відправив веч. о. декан Білецький, виголосивши при цьому відповідну доповідь. У панахиді взяли участь члени Відділів із своїми проводами та дехто з громадян.

Західня Німеччина стурбована новим стратегічним плянуванням Америки

Бонн. — Західньо-німецький міністер оборони Франц Йосиф Штравс признав в інтерв'ю у поширеному щоденнику „Франкфуртер Альґемайне Цт", що західньо-німецькі урядові кола поважно стурбовані відхилом американських керівних чинників від давньої стратегічної концепції, що спиралася на атомовій зброї, та звертанням тепер більшої уваги на звичайну зброю. Ця заява німецького міністра оборони, що є одною з найголовніших фігур в уряді канцлера Аденауера, потверджує поголоски, які від якогось часу кружляли в Західній Німеччині, наче б між Бонном і Вашингтоном замрячились взаємини саме на тлі тієї нової дискусії про стратегічне плянування. Західньо-німецькі чинники розуміють, що З'єдинені Держави хотіли б вимину-ти атомову війну, яка мала б і для американського континенту страхітливі наслідки, й тому пропонують здвигнення таких сильних наземних і летунських оборонних військ в Европі, які зупинили б першу совєтську атаку та спричинили б „перерву" в наступі збоку СССР, поки наспіє із допомогою Америка. Але німецькі вирішні чинники бояться, що поки наспіє ця американська допомога, то Німеччина буде фактично залита большевиками, а визволювання Німеччини перетворить її знову в повну руїну.

Президент закликає американців до жертв

Вашинґтон. — Президент Кеннеді вислав листа до редакторки щоденника „Нюздей" Алісії Петтерсон в Ґарден Ситі на Лонґ Айленді, в якому відповідає на її запити до нього, що він розуміє під тим, що американський нарід повинен принести деякі жертви на те, щоб ЗДА були наймогутнішою країною в світі, і щоб могли протиставитися тій загрозі, яка є перед ним. Президент написав, що він бачить, що деякі американці „не хочуть платити жертвами там, де йде про велич країни". Кеннеді вичислив деякі пункти в цій ділянці: американці не хочуть платити більших податків; протиставляються тому, щоб зліквідувати деякі воєнні підприємства, бо вони є корисні для деяких районів, але непотрібні цілій країні; є деяка опозиція проти допомоги закордонним країнам, хоч це є конечне для оборони ЗДА: не хочуть погодитися на контролю цін і платень, щоб можна було краще конкурувати з закордонними державами, де є нижчі заробітні платні; робітники не хочуть мирним способом полагоджувати свої спори з власниками підприємств, що працюють для оборонної продукції, і внаслідок того страйки спричиняють опізнення в оборонній продукції. Журналістка Петтерсон має зайняти становище до листа Президента в найближчому числі свого щоденника.

В Параґваї помер сеньйор української еміґрації Омелян Ілля Падучак

Асунсіон, Параґвай. — У середу 3 травня помер тут по довшій недузі на 76-ому році життя видатний український діяч, сеньйор і провідник української еміґрації в Параґваї, Омелян Ілля Падучак. Покійний був фундатором Товариства „Просвіта" і її почесним членом та головою, основноположником і головою Українського Допомогового Комітету для жертв війни при Параґвайському Червоному Хресті і незмінним головою Українського Осередку в Параґваї, як теж членом Дирекції Пан-Американської Української Конференції (ПАУК). Народжений 15 серпня 1885 року в селі Липиця Горішня на Рогатинщині в Західній Україні. Омелян Ілля Падучак втік вже в 1904 р. перед переслідуванням австрійської жандармерії за його участь в страйку рільних робітників спочатку до Німеччини і потім еміґрував до Арґентини і згодом до інших південно-американських країн, осідаючи вкінці в Параґваї. В цій країні свого поселення працював спочатку робітником при кладенні трамвайних шляхів, а згодом перейшов на працю в торговельні фірми і з часом заклав власний хутір, організуючи при ньому скотоводство та лісовий промисл. З 1923 року, після одруження з француженкою Геленою Галле, жив в Асунсіон, розвиваючи активну громадську діяльність в цьому місті й околиці і згодом в цілому Параґваї. У році 1937 став основником Товариства „Просвіта" в Параґваї і в 1946 році, зараз же після закінчення війни його заходами і під його проводом постав Український Допомоговий Комітет, який зробив дуже багато для переселення соток українських скитальців з Европи до Південної Америки. Своєю працею й активністю добився становища незмінного голови Українського Осередку в Параґваї, виконує ролю української національної репрезентації в цій країні. Покійний осиротив дружину Гелену з дому Галле й доньку Олену Падучак. Після його смерти залишився багатий і добре упорядкований архів з вартісними матеріялами до історії української еміґрації в Південній Америці і зокрема в Параґваї.

Летун Поверс заперечує вістку, нібито він хоче залишитися в СССР

Павид, Вірджінія. — Батько зістреленого летуна Френсіса Ґері Поверса — Олівер Поверс опублікував в пресі листа від свого сина із тюрми в СССР, в якому він заперечує подану лондонським щоденником вістку про те, що він, після звільнення з тюрми, задумує залишитися в СССР і старатися про совєтське громадянство. Френсіс Ґері Поверс писав до свого батька: „Я є громадянином ЗДА і я горджуся з цим". Американський летун був зістрілений над СССР із літаком „Ю-2". Він пише, що не може знати, звідки англійський кореспондент взяв цю вістку, найправдоподібніше він сам її видумав. Син запевнив батька, що після звільнення „вернеться додому, куди він приналежний", бо він вродився американцем і задумує ним вмерти". Френсіс Ґ. Поверс перебуває в тюрмі недалеко Владиміра. Його пошту цензурує дирекція тюрми.

У зв'язку з процесом Айхмана переслухають свідків в Німеччині

Єрусалим. — Державний прокуратор на процесі проти нацистського злочинця Адольфа Айхмана в Єрусалимі повідомив в минулу неділю, що західньо-німецький уряд погодився переслухати в німецьких судах чотирьох свідків, колишніх високих урядовців чи поліційних старшин з часів Гітлера, яких хотів викликати на процес у Єрусалимі оборонець Айхмана, д-р Роберт Сарвеціюс. Ізраїльський уряд не дозволив на приїзд отих свідків, загрозивши, що коли вони появляться в Ізраїлі, то будуть арештовані. Оборонець Айхмана зажадав, щоб публічно вислухати зізнань тих свідків тому, що на розправі проти Айхмана прокуратура покликається на зізнання тих осіб з часу Нюрнберзьких процесів проти німецьких воєнних злочинців. Таким чином від четверга цього тижня почнуть переслухувати у Нойсе біля Дюссельбурґу Еберґарда фон Таддена, колишнього експерта від жидівських справ в німецькому міністерстві закордонних справ, у франкфуртському суді переслухають Германа Крумея, колишнього підкоманд ного Айхмана з часів німецької окупації на Мадярщині, як також д-ра Макса Мертена з військової адміністрації у Греції та проф. Альфреда Сікса, колишнього зверхника Айхмана. Під час переслухування тих свідків в західньо-німецьких судах будуть представники одинаково оборони Айхмана, як і ізраїльської прокуратури.

Після 4-денних спорів — відкрито Женевську конференцію про Ляос

Представники трьох воюючих сторін в Ляосі радять в Бан Намоне над справою перемир'я. Зліва — репрезентанти прозахідного правого уряду, посередині підтримувані Москвою „невтралісти" і по правому боці, обернутий плечима, один із представників комуністичних збройних сил Патета Ляо.

Женева. — Після 4-денних спорів з приводу участи ляоських комуністів в Женевській конференції про Ляос, англійський міністер закордонних справ лорд Гюм і совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико проголосили комунікат, в якому заповіли відкриття конференції на вівторок 16-го травня ц. р. Учасники конференції будуть ті — заявили вони — що їх вони запросять; конференція буде займатись тільки міжнародними аспектами проблеми Ляосу. Американський державний секретар Дін Раск оприлюднив заяву протесту проти участи ляоських комуністів в конференції, але заявив, що він всетаки не відтягається від тієї конференції з уваги на те, що річ не у формальностях, а у суті справи. Тому, що всі справи вирішуватимуть не за голосуванням, то участь таких чи інших делеґатів, формально як повноправних членів чи обсерваторів, не має сутнього значення. ЗДА визнають за єдиного леґального представника Ляосу — уряд Бума Ума. В тій конференції беруть участь Англія і СССР, як „спонзори", — ЗДА, Франція, Ляос, Камбоджа, Комуністичний Китай, Індія, Канада, Північний і Південний В'єтнам, Польща, Сіям і Бірма. Головами конференції будуть напереміну голови англійської та совєтської делеґацій. Державний секретар Раск і лорд Гюм від'їздять з Женеви в п'ятницю. Американську делеґацію очолюватиме Аверел Гарриман. Головним промовцем буде прем'єр Камбоджі Нородом Шіганок. Тим часом в Ляосі ведуться покищо безплідні переговори в м. Намоне.

Промислова продукція значно збільшилася в квітні ц. р.

Вашинґтон. — Федеральна Резервова Рада стверджує, що в квітні цього року промислова продукція значно збільшилася, більше, як передбачали економісти. Коли прийняти, що в 1957 р. промислова продукція виносила 100, то в травні минулого року, це значить на початку економічної знижки, вона збільшилася до 110, а в лютому ц. р. впала до 102-ох. В березні ц. р. виносила 102.5, а в квітні 105. На збільшення продукції мало вплив те, що пожвавився рух в автомобільнім і сталевих промислах. Продукція авт збільшилася на 30.% а сталі на 15%. Збільшилася продукція меблів, телевізійних і радіових апаратів, фармерських машин і вантажних авт. Зросла на ½% і продукція в копальнях. Оцей зріст продукції в різних ділянках свідчить про те, що економіка ЗДА вже від квітня ц. р. почала свій похід вгору.

Нассер легковажить комуністичну загрозу для Африки

Каїро. — Президент З'єдиненої Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассер заявив, що Арабська Республіка може найкраще прислужитися всім африканським державам, якщо триматиме їх здалеку від холодної війни. Він закинув західнім державам, що хоч вони раз-у-раз говорять про небезпеку для Африки від комунізму, проте насправді він, Нассер, не думає, що така небезпека направді існує. Для нових африканських держав — казав він в пресовому інтерв'ю — не існує питання, чи вони мають бути комуністичними чи капіталістичними, а тільки те, якими шляхами вони можуть покласти край корупції і експлуатації і як піднести життьовий рівень свого населення. „Люди звикли говорити, що я комуніст і що Єгипет став комуністичний — заявив Нассер, — а тепер те саме чуємо на адресу Ґвінеї і її президента Секу Туре". Щодо можливостей міждержавних конфліктів в Африці, то Нассер уважає, що приявність між африканськими державами кількох арабських держав вплине на злагіднення взаємин на африканському континенті.

В АМЕРИЦІ

● **В Дні Матері** президент Кеннеді звернувся до кубинських матерів із окремим зверненням, в якому заявив, що „американський нарід ніколи не забуде кубинського народу. Американці завжди будуть стояти по боці тих, які борються за волю. І та воля прийде, бо тиранія не зможе на довший час перемогти законні прагнення народу бути вільним". Президент із дружиною був на Службі Божій в церкві св. Андрія, парох якої в проповіді згадував, що мати Президента ніколи не опускала Служби Божої, коли була в Палм Бічі на Флориді.

● **Попередній президент Двайт Д. Айзенгавер** заявив, що йому досить важко призвичаїтися до приватного життя після того, як він був 8 років у Білому Домі, а перед тим довгі роки служив армії. Айзенгавер дістав право їзди автом, але він із трудом керує своїм возом, бо дотепер він їздив автом, керованим шофером і призвичаївся під час їзди думати про різні справи. Він робить це і тепер і боїться, щоб не опинився в шпиталі або в тюрмі, не притримуючися приписів їзди автом.

● **Журнал „Лікарська Трибуна"** перевів опитування між своїми 1,300 членами і ствердив, що 81.4 відсотки з них є проти медичної допомоги старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Але половина опитуваних погоджується в тому, що населення переконане, що лікарі тому є проти цієї допомоги, бо „дбають про свої матеріяльні прибутки".

● **Комісар парків міста Ню Йорку** повідомив, що вже в суботу 27-го травня відкриють 18 миль міських площ над океаном і 17 штучних басенів до купання, які є під голим небом в різних районах міста.

У Відні помер Антін фон Лєгар, колишній генерал УГА

Мюнхен. — „Дойче Зольдатен-Цайтунґ" з 28 квітня 1961 року повідомив, що 21 лютого ц. р. помер у Відні генерал-майор Антін фон Лєгар, проживши 85 років. У некролозі згаданої газети є згадка про участь генерала в складі Української Галицької Армії в рр. 1918-1919. Антін фон Лєгар зголосився в грудні 1918 р. в Начальній Команді УГА як полковник австрійського генерального штабу. Начальна Команда УГА прийняла його і назначила командантом ударної групи „Наварія" під Львовом. Генерал УГА, А. фон Лєгар був автором стратегічного пляну наступу на Львів в перших тижнях 1919 р., що його Начальна Команда УГА, одначе, не прийняла. Генерал Лєгар був братом славного композитора, Франца Лєгара, автора популярної опери „Весела Вдовичка".

У СВІТІ

● **Лідери 21 африканських країн**, зібрані на конференції в Монровії в Люберії, дуже різко відкинули пропозицію президента Ґани Кваме Нкрумага, щоб різні африканські держави приєднювались до „Федерації" Ґани, Ґвінеї і Малі. Кваме Нкрумах має диктаторські амбіції у відношенні до цілої Африки, підтримувані Москвою.

● **Президент З'єдиненої Арабської Республіки** Ґамаль Абдель Нассер вислав до йорданського короля Гуссейна листа із запрошенням приїхати до Каїро з офіційними відвідинами. Між Нассером і Гуссейном була ворожнеча впродовж останніх трьох років.

● **Сестра англійського лорда Ротшилда**, учена природничка, є спеціялісткою в ділянці — бліх. Вона твердить, що хоч в англійських природничих музеях зберігаються зразки великої більшости з-посеред відомих 2,000 різних родів бліх, проте найрізнородніші й найрідкіші роди бліх є тільки — в Росії. Росія — каже вона — є раєм на блохи і в цій ділянці дійсно можна з большевиками вести „товарообмін".

● **Французька комуністична партія** хоче робити собі політичний капітал з недавньої генеральської революти в Альжирі та французько - арабських переговорів про Альжир. Вона твердить в офіційному комунікаті, що одинаково невдача тієї генеральської революти, як і започаткування французько-арабських переговорів — це заслуга комуністів, що зуміли відповідно змобілізувати публічну опінію у Франції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Знов зустріч з Хрущовим?

Американські газети повідомили про можливість конференції президента Кеннеді з Нікітою Хрущовим в першому тижні червня ц. р., зараз після відвідин Президента у Парижі. Ця зустріч мала б відбутись в Женеві, Відні чи в іншому західньо-европейському „нейтральному" місті, а її ціллю мало б бути „відпруження міжнародної ситуації". Якщо взяти під увагу, що під цим самим гаслом скликано в половині липня 1955-го року конференцію „на вершинах" у Женеві, — що з цією самою інтенцією запрошено Хрущова в половині вересня 1959-го року до Америки і переведено з ним наради в Кемпі Дейвіда, — що з тими самими надіями скликано на травень минулого року нову конференцію „на вершинах" до Парижу, і що в усіх тих випадках з усіх тих нарад і зустрічей вийшло не відпруження, а погіршення міжнародної ситуації, то треба насправді дивуватися впертості державних мужів у повторюванні давніх помилок.

Трагічною в своїх наслідках була помилкова засаднича концепція Ф. Д. Рузвелта, що у безпосередніх зустрічах з Сталіним можна розв'язувати міжнародні проблеми. Ця концепція спиралася на аморальній і політично анахронічній засаді поділу широкого світу на сфери впливів між великодержавами, без вислухання волі безпосередньо заінтересованих держав і народів. Відомо, що збудовані на цій концепції договори в Ялті з лютого 1944-го року і в Потсдамі з серпня 1945 р., привели до катастрофальних наслідків: допущення Совєтського Союзу над Тихий океан, до Кореї і на Курільські острови та глибоко до середньої Европи, з уможливленням йому стати потугою, що загрожує безпеці цілого світу. Численні конференції з большевиками в справі міжнародного роззброєння і всіх інших найповажніших предметів міжнародного спору — за однісіньким винятком справи привернення державної незалежности Австрії — скінчились невдачею. Протягом 16 років, що ділять нас від кінця останньої світової війни, світ ішов від одного конфлікту до другого, з щораз безнадійнішою холодною війною та з щораз дальшою пенетрацією комунізму у вільному світі. Здавалося, всім уже ясно, що безпосередні конференції з кремлівськими диктаторами ні до чого путнього довести не можуть, бо самий факт кожної конференції стає для тих диктаторів доказом західньої слабости і тільки підсилює їх апетити і їхню ароґанцію.

Тому не тільки американські громадяни, але й люди у вільному світі прийняли були з полегшою вістку, що президент Кеннеді ставиться вороже до концепції „вершинних" конференцій з участю Хрущова, і що він воліє зберігати з Кремлем зв'язки за посередництвом амбасадорів у Москві і Вашинґтоні і в Об'єднаних Націях. Тим більше здивування викликає ця несподівана вістка про плян конференції Кеннеді з Хрущовим у червні ц. р. Газетні коментатори пояснюють, що на зміну становища Президента вплинуло наявне погіршення міжнародної ситуації та невдачі Заходу в двох запальних пунктах — Ляосу і Куби. Але таке пояснення аж ніяк не грішить логікою. Бо коли Захід, зокрема ЗДА, зазнали невдачі в Ляосі і з квітневим висадом кубинських революціонерів на Кубі, то це сталося з браку західньої рішучости та послідовности. І зустріч з Хрущовим нічого в тих справах не поможе, а хіба заманіфестує західню прогру. Коли ж — читаємо — та зустріч мала б допомогти справам Ляосу та Женевської атомової конференції, то це наївна надія: треба сумніватися, чи Хрущову аж так залежить на двоособовій вершинній нараді, щоб він зрікся свого становища в обох цих справах і пішов на поступки Заходові. Коли ж він на такі поступки не піде, то навіщо взагалі понижувати повагу ЗДА і їх Президента новою безплідною нарадою з кремлівським диктатором?! Словом, — було б найкраще, якби прийшло офіційне заперечення вістки про зустріч Кеннеді з Хрущовим та коли б з цієї нової мертвонародженої ідеї нічого не вийшло.

Свобода з допомогою указів

Виступаючи 12-го травня ц. р. у столиці Грузії, Тбілісі, в 40-ві роковини накинення цій кавказькій країні совєтської влади, Нікіта Хрущов пробував доводити, що Совєтський Союз „найсвобідніша країна світу" і т. д. — „Ідеологи капіталізму, кричав він на урочистому зібранні центрального комітету і членства Комуністичної партії Грузії, люблять говорити, що у нас буцімто немає свободи. Але невже їм судити про те, що таке свобода! Ми, комуністи, революціонери, найбільш послідовні борці за справжню свободу". В дальшому перехвалювався Хрущов, що в Совєтському Союзі давно знищена кляса експлуататорів, кляса тих, що безоглядно визискували людей праці, мовляв, „для тих, що грабували народи і марно витрачали награбоване добро, для таких у нас свободи немає давно і не може бути. Для експлуататорів, поневолювачів у нас немає свободи грабувати народ з того часу, як тільки загримів постріл на кружляку „Аврора", як тільки в нашій країні піднесено прапор перемоги робітничої кляси, трудового народу". Розхвалюючи „блага" комуністичної системи і її досягнення, Хрущов протиставляв їй „занепадницький капіталізм" із його „забулдигами", значить, „папенькиними й маменькиними синками", що володіють великими сейфами і „прогайновують життя, розтрачаючи капітали, що їх награбували на рахунок чужої праці і продовжують грабувати їхні батьки.

Ревеляції Хрущова, особливо остання про „буржуазних забулдиг", великого захоплення серед грузинських слухачів не викликали. Вони пройшли здебільша без оплесків або й у супроводі звичайних оплесків, тоді як, наприклад, згадку Хрущова про Сталіна, як „видатного діяча совєтської компартії", прийняли присутні „бурхливими оплесками". Тож, якщо йде про „забулдиг" чи пак „буржуазних гульвіс", що розтрачують награбоване з допомогою експлуатації майно своїх батьків, то це явище дуже закорінене і поширене в совєтській таки дійсності під визначенням „стиляг", значить нероб і гульвіс, що живуть за рахунок своїх батьків, совєтських бюрократів та мільйонерів, експлуататорів совєтського населення. *Так само усім в Совєтах і в усьому* світі відомо, що на зміну капіталістів у країнах комуністичного бльоку прийшла кляса комуністичних експлуататорів, яка вже цілими десятиріччями витискає піт із гноблених совєтських робітників, визискує їх працю ще більш безоглядно, як колишні капіталісти.

Щождо розхвалюваної Хрущовим „совєтської свободи", то про те написано вже багато книг і ще більше можуть сказати поневолювані національно і гноблені соціяльно народи Совєтського Союзу й інших країн комуністичного бльоку. Проголошуючи совєтських людей „найсвобіднішими з усіх людей на світі", Хрущов, звичайно, не згадав про ті засоби, з допомогою яких совєтський режим вдержує своїх громадян в стані цієї „благословенної свободи". А яскравим прикладом цих засобів можуть бути проголошені в перших днях травня „укази" про карання засланням і ув'язненням в концтаборах людей, що намагаються здобути собі прожиток з допомогою невинної не раз спекуляції, варення самогону чи й навіть винаймання авт і домів, і про встановлення кари смерти для тих людей, що розкрадають державне і громадське, заводське чи колгоспне майно, фальшують гроші і т. ін. Цими своїми указами Совєти досягли справді таки світового рекорду і цими „свободами" ні з ким таки вони не можуть конкурувати. Тож у ніякій з країн світу, навіть у воєнний час, не розстрілювали людей за вчинений ними крадіж або фальшування. В єдиному тільки Совєтському Союзі уведено кару смерти за цього роду злочини на 44-му році існування „гуманного, найбільш свобідного і прогресивного у світі режиму".

ДВА СВІТИ — ДВІ МОРАЛІ

Коли 12-го квітня ц. р. московська аґенція ТАСС передала повідомлення про успішний лет совєтського космонавта Юрія Гаґаріна довкола Землі, преса і радіо вільного світу майже негайно почали передавати широкі звідомлення про цей факт. Радіовисильні часом присвячували цій події більше як половину своїх новин, газети вишукували найбільший шрифт на цілу сторінку. Крім інформацій про самий лет, газети визбирували найдрібніші інформації про особу Гаґаріна, а потім широко звітували про його приїзд до Москви і всі імпрези, які у зв'язку з тим влаштовано.

У всьому тому виявлявся характер і дух преси вільного світу. Небувалу новину вона вважає за обов'язок подати людям якнайширше, віддаючи данину відважному вчинкові людини, без огляду на режим, під яким вона живе.

5-го травня ц. р. командор Шеперд в Америці вилетів у космос в подібних обставинах, як Гаґарін, виявив таку саму відвагу і прийняв на себе такий самий риск, з тим додатком, що, як твердять знавці справи, виконав куди складніше завдання як Гаґарін. В одному й другому випадку лет вимагав відваги, витривалости, різних умілостей і, що найголовніше, готовости, якби що не дописало, попрощатися з життям.

Совєтське радіо і преса за згадані прикмети вихваляла і дотепер вихваляє Гаґаріна під небеса. Але коли ті самі прикмети виявив 5-го травня американець, совєтське радіо і преса ледве про нього згадали. Московське радіо у своїх вечірніх новинах 5-го травня ц. р. о год. 19-ій московського часу подало тільки коротеньку вістку про лет Шеперда і цю вістку повторило о год. 22:30 уже при самому кінці своїх новин.

Радіовисильні „союзних республік" у своїх вечірніх передачах того дня взагалі нічого про вчинок Шеперда не подали.

І так, радіо „суверенної" України ні словечком не згадало про лет Шеперда в космос у своїх новинах о год. 18 московського часу, хоч мусіло йому вже бути відомим, що Шеперд повернувся на Землю. Проте воно передало відомість про арештування американського журналіста в Делі, в Індії, що фотографував там якісь об'єкти, а також передало статтю якогось телеграфічного аґентства на Заході п. з. „Про що мріють з тими майбутніми космонавти". Мало це бути інтерв'ю з тими московськими космонавтами, в якому вони, відповідаючи на питання, що думають робити після лету, заявили, що хотіли б купити собі кусень ґрунту біля Вашинґтону, дім і т. п.

Це „невинне" повідомлення мало показати совєтському слухачеві, які то матеріялісти ті майбутні американські астронавти в порівнянні з ідеалістом Гаґаріним, який усе робить для добра „родіни" на доручення „партії і правительства". Тільки ж все, що говорив Гаґарін, то було наперед йому партією написане і ним вивчене, а те, що сказали американські космонавти, то були їх прості й щирі бажання, і дивного в тому нічого немає.

Крім згаданого інтерв'ю, Київське радіо вже нічого того вечора про Шеперда не передавало, бо воно мусить чекати, аж йому готові тексти пришле Москва.

На другий день совєтська преса так само поставилась до американського лету в космос, вміщуючи тільки короткі повідомлення.

А в наступних днях, коли совєтське радіо й згадувало про американського космонавта, то тільки для того, щоб зараз же зацитувати голос якоїсь газети у вільному світі, який стверджував, що американське досягнення далеко ще позаду совєтського. І в тих випадках завжди підкреслювалось, що це — голос газети „капіталістичного світу".

Совєтські знавці були свідомі того, яке значення мав лет Шеперда. Вони мусять знати, що той лет під деякими оглядами був складніший і приніс для науки більше даних, ніж лет Гаґаріна, але свідомо його применшують, бо інакше у підсовєтської людини могла б постати думка, що все те трублення про лет Гаґаріна, який мав би свідчити про перевагу соціялістичного ладу над капіталістичним, не цілком правдиве, і його треба брати обережно.

Коли б ще до того совєтська інформаційна служба подала до відома, що останній американський лет коштував $400 мільйонів, то совєтський обиватель мусів би зараз подумати, скільки коштує кожночасне вистрелення „спутніка", а далі снував би думку, що все те робиться виключно задля престижу в той час, коли в країні немає вдосталь товарів ширшого вжитку.

Це й був головний мотив промовчування і знецінювання совєтською пресою і радіом лету американського космонавта.

Іншою причиною могло б бути те, що у західньому світі все ще є сумніви щодо того, чи Гаґарін був дійсно першим космонавтом.

Тому, що американці не держали в тайні своїх приготувань до лету в космос, совєтам було відомо, що американський космонавт полетить на весну 1961-го року. Тому вони спішились, щоб бути першими, і — як ходять вперті вістки на Заході, підтверджені вістками, що їх привозять із Совєтського Союзу, — принаймні одна совєтська спроба з висланням людини в космос закінчилася невдачею. Мав то бути випадок із висланням Іллюшина, сина відомого конструктора літаків, який досі лежить непритомний у шпиталі.

Коли б так було, то лаври першого космонавта належали б Іллюшинові, і той шум, що робиться для Гаґаріна, йому властиво не належав би.

Повна явність американського випущення космонавта тільки підкреслювала б відношення до людини на Заході і під Совєтами.

На Заході, ризикуючи навіть програти змагання з Москвою за першенство, космонавта не випустили доти, доки не стало певним, що для його життя це повністю безпечне. В Совєтах же, щоб виграти змагання, не завагалися пожертвувати людиною.

абв.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

НА ЧЕРЗІ БЕРЛІН

Мюнхен. — У перших роках комуністичної диктатури в Росії в большевицькій пропаґанді був клич — проти „капіталістичного оточення першої в світі соціялістичної держави". В цій пропаґанді було багато перебільшення. Це документально виявив у своїй праці Джордж Кеннан (Soviet-American Relation, 1917 - 1920), що вийшла в 1958-ім році. З того видно, що не було ніякої рішучости й послідовности в політиці західніх великодержав супроти большевицького режиму в Росії, як „соціялістичної держави".

Зокрема, уряд ЗДА під проводом Вілсона не бажав вмішуватися у внутрішні справи Росії і погодився на інтервенцію тільки для того, щоб не дати Росії в руки Німеччини, що, як здавалося, була напередодні захоплення Парижу в липні 1918 року. З поразкою Центральних Держав восени 1918 р. в Америці поставилися неприхильно до інтервенції супроти большевицької держави, а уряди Франції та Англії на територію колишньої російської імперії не могли послати свого війська і тільки політично та постачанням зброї допомагали російським противникам большевизму: Колчакові в Сибіру, Денікінові на Дону, Юденічеві в Прибалтиці.

Зі свого боку, уряди Німеччини та Австро - Угорщини не хотіли шкодити большевицькому урядові в Москві, що підписав мировий договір у Бересті і виконував умови трактату. Тому і з Заходу в 1918 році Москві не загрожувало ніяке „капіталістичне оточення".

Минуло 40 років, і ситуація в світі радикально змінилася. Тепер можна вже ставити питання інакше: Хто кого оточує? Корея, В'єтнам, Куба, країни Африки, Східня зона Німеччини з Берліном — все це успіх большевицької дипломатії і сили комуністичної зброї. Невідомо, як скінчиться трагедія в Ляосі, де комуністи вже мають у своїх руках більше як половину країни. Москва і Пейпінґ в наступі на „твердині капіталізму", і вільний світ тільки врядигоди відповідає на комуністичні аґресії.

Ось чому тепер у Західній Німеччині неспокій за долю західнього Берліну. Ця частина колишньої німецької імперії лишається „скіпкою в нозі" для комуністичного режиму Східньої Німеччини. Щодня радіовисильні західнього Берліну дають огляд подій в східній зоні та в східньому Берліні, і щодня втікачі із Совєтської Німеччини переходять до західнього Берліну, звідки їх перевозять літаками на Захід. Західній Берлін, з його промисловістю, є маґнетом для німців совєтської зони, бо тут вони бачать добробут і переконуються, якою фальшивкою є комуністична пропаґанда про „убоге життя" в вільному світі.

Уже не раз загрожував Хрущов „вирішити" справу Берліну: він хоче укласти мировий договір з своїм сателітом — комуністичним урядом Східньої Німеччини, і тоді західні великодержави мали б діло не з совєтською окупаційною владою, а з „леґальним урядом" комуніста Ульбріхта. Звичайно, міжнародні договори в справі Берліну суперечать плянам Хрущова. Але чи можна сподіватися, що Москва, поламавши стільки міжнародних договорів, спиниться перед новим порушенням? Ось чому в Західній Німеччині викликала загальне задоволення промова американського міністра Д. Раска на нараді в Осльо 8 травня. Америка буде боронити свободу західнього Берліну всіми доступними засобами. Такої рішучої мови в Москві не люблять, але до неї мусять прислухатися.

И. О.

ВТІКАЧІ

Це вже вдруге протягом останніх чотирьох років Америка стає місцем притулку для багатьох людей, що шукають азилю. Чотири роки тому З'єдинені Держави відкрили свої двері для захисту 38.000 мадярів. Сьогодні ще більше число втікачів з Куби шукають тут захисту.

Понад 30.000 кубинців живуть тепер на Флориді — люди, які покинули свою батьківщину, часто не маючи часу для того, щоб зібратись. Близько 10.000 з них живуть в Ню Йорку. Вони прибули сюди — леґально або й нелеґально — літаками, поромами, моторовими або саморобними човнами, здебільшого не маючи нічого, крім одежі.

Інтернаціональне летовище у Маямі було найчастіше місцем приїзду кубинців. Тут, як і по інших місцях прибуття, їх розпитували урядовці Іміґраційної Служби ЗДА. Визнавши як політичних утікачів, їх посилали до Кубинського Еміґраційного Центру, організації, створеної і підтримуваної урядом ЗДА. Втікачів, які потребують допомоги, посилають у цей центр, де їх реєструють і перевіряють. У березні там зареєстровано близько 20 тисяч осіб, тепер вони прибувають приблизно по 300 осіб денно.

Зареєстрований утікач має змогу діставати допомогу від різних добродійних організацій — федеральних, стейтових, повітових і міських, а також від приватних добродійних аґенцій. Більшість утікачів потребують праці, фінансової допомоги, одягу, харчів, медичної обслуги і шкіл для їхніх дітей, також професійної та технічної науки. До березня понад 3.400 родин, призначених на одержання грошової допомоги, вже дістали $200.000.

Знайти працю для втікачів не легко. В Маямі, де фабрик є мало, робітних рук не потребують. Залишається розселити більшість з них по інших стейтах. Федеральний уряд звертається до всіх добровільних аґенцій з проханням допомогти розселити кубинців і обіцяє оплатити видатки на переїзд.

Проблема переселення залежить не тільки від грошей та інших ресурсів. Це залежить також від бажання самих кубинців бути переселеними. Зрозуміло, що вони хочуть лишатись якнайближче до Куби, щоб мати змогу повернутись додому, коли умови зміняться. Президент Кеннеді обіцяв їм урядову допомогу для репатріяції, коли вони того захочуть, і це, можливо, допоможе вплинути на тих, хто не хоче покидати Флориди.

Потік утікачів трохи сповільнився, відколи Кастро перестав видавати дозволи на виїзд, але однаково відгук їх утечі до З'єдинених Держав звучатиме ще довго.

Американська Рада

З совєтської преси

З ГОЛОГО ПО НИТЦІ — КАСТРОВІ СОРОЧКА

Криза в сільському господарстві України набирає щораз загрозливіших розмірів. Цього не приховує вже навіть щоденна совєтська преса. Ось так, наприклад, „Радянська Україна" з 12-го квітня ц. р. пише, що „вже з самого початку року Полтавська область не виконує своїх зобов'язань. М'яса реалізовано за 3 місяці по 6.3 центнера на сто гектарів, замість 9.2 центнера за той же період минулого року. Молока випродуковано по 38.7 центнера замість 42.3. Поширилися падіж і розбазарювання худоби. В першому кварталі колгоспи области зобов'язалися поставити на відгодівлю 16.000 голів великої рогатої худоби, а поставлено лише 8.591. Ще гірше з відгодівлею свиней". Зокрема про Ново-Український район орган ЦК КПУ пише, що „становище там нестерпне". Але не краще і в інших областях та районах України. Тож серед заголовків над дописами власних кореспондентів з колгоспів щораз частіше можна бачити ось такого роду: „Крива не йде вгору", „Виручайте, будь ласка", „Хапаються за соломинку" та ін.

Проте, московсько - большевицький режим, а зокрема колоніяльна політика Москви, залишаються незмінними. І, як доказ цього, в тій же таки „Радянській Україні" з 20-го квітня у замітці під заголовком „Полтавці — кубинцям" читаємо: „Багато тисяч кілометрів пролягло між Полтавщиною і далекою Кубою. Але ще ніколи не була вона для полтавців такою близькою. Полтавці засуджують збройну інтервенцію проти цієї мужньої країни, ділом допомагають її миролюбному народові. Сьогодні Кубинській Республіці відправлено вагон консервів, виготовлених на полтавському м'ясокомбінаті. Цими днями багато консервованих продуктів харчування відправляють на Кубу кобеляцький молочно-консервний завод і кременчуцький м'ясокомбінат".

БОРЦІ З САМОГОНОМ

Президія Верховного Совєту 15-го червня м. р. видала постанову „Про посилення боротьби з самогоноварінням і пияцтвом в Українській ССР".

На жаль — пише „Радянська Україна" з 25-го березня ц. р. — є ще чимало сільських рад, що й досі як слід не взялися за викорінення самогонництва. Ось так голова Краснопільської сільради на Чернігівщини, Косточка, та рахівник сільради Охрімець довідались, що громадянка Марія Ярош жене самогон. Прийшовши до неї, Косточка і Охрімець знайшли самогонний апарат, закваску і — готову „продукцію". Трималися сільські керівники спочатку цілком офіційно. Погрожували вивести самогонницю на чисту воду, навіть акта склали, та, коли побачили на столі літрову пляшку „первачка" і добру закуску, то відразу злагідніли. А випивши, діло повернули зовсім інакше: акта знищили, апарат і закваску повернули власниці.

„Пора вже організувати дійову боротьбу" і т. д. — закінчує „Радянська Україна" свою філіпіку проти самогонників і самогонництва.

ПОЛТАВСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

„Є ще в нас навчальні заклади, — пише кореспондент „Радянської України" Ол. Ковінька, — які тиняються по сусідах. Притулять десь у куточку отаку школу і махнуть рукою. Ось хоч би Полтавська обласна середня школа заочного навчання. Притулили її при 6-ій середній школі. Заходимо. Кімната маленька, а в ній одне вікно, одна шафа, один стілець і один стіл. Стілець виконує функції колеґіяльні — к о л е ґ і я л ь н о обслуговує ввесь педагогічний персонал. Директор сяде — секретар стоїть. Секретар сяде — директор стоїть. Заходить, наприклад, дев'ятикласник Степан, а на коридорі черги чекає десятикласник Іван. Два учні сюди аж ніяк не пропхнуться. А вчиться у цій середній заочній школі ... понад тисячу хлопців і дівчат. Полтавські міські організації заочній школі на словах обіцяли допомогу, а на папері писали — терпіть..."

С. Риндик

АНТИПКО

(Оповіла С. Ш.)

(3)

Дорога була мало в'їжджена, і люди грузли в ній по коліна. Кожна група мала спереду і ззаду аґента, а між групами залишалась досить велика відстань, так що коли люди вишнурувалися вздовж дороги, то зайняли довжезний шмат шляху.

За дві години похід доволочився до лісу. Тут сказали людям спинитись, щоб відпочити і підкріпитись, бо, мовляв, чекають тяжкі часи... Декого з вражливіших прочан це попередження схвилювало, і кілька людей заявили сторожі, що вони передумали і зрікаються свого наміру іти далі і бажають вернутись додому.

— Ніззя! — була коротка і тверда відповідь.

Не залишалося нічого, як тільки мовчки покоритись непевній долі. Схвилювання цих боягузів помалу передалось на інших, і не один почав шкодувати, що так легковажно пустився на якусь чортячу авантюру.

„Просила жінка: не пхайся, чоловіче, туди, де тебе не треба. Жив стільки літ без нечистої сили, то можеш обійтися без неї і далі. Але не послухався"...

По якімсь часі над'їхали від Курилівки залубні, а в них сидів якийсь грізного вигляду большевик, мабуть комісар. Порівнявшися із людьми, большевик дав наказ рушати далі, і похід увійшов до лісу. Відділ за відділом посувався помалу наперед, утоптуючи глибокий сніг, і скоро цілий похід скрився в лісі, де по обох боках вузької лісової дороги росли кремезні дуби. Було тихо, аж маркітно, тільки час до часу спадали з дерева клаптюхи снігу, і люди від несподіванки здригались. Віддаль до антипка, хоч помалу, але зменшувалась, і нерви подорожніх все більше і сильніше напружувались.

За якийсь час відкрилась перед походом широка галява. Це був зруб. В однім кутку його видніло кілька буд. Людям наказали стати. Сторожа вийшла з рядів і розмістилась поза людьми, оточуючи їх широким колом. Комісар вийшов із залубень і голосно звернувся до людей:

— Слушай сюда!

Люди затаїли дихи...

— Насамперед треба почистити он ті бурдеї. Це буде ваша перша робота. Бо там будете спати і їсти. Буде вам тісно, але, вибачте, готелів для вас не маємо. З часом зможете побудувати собі ширші приміщення. Дерева маєте досить, аби тільки охота. А до роботи приступите завтра вранці, бо вже пізно і за пару годин настане ніч.

З натовпу почулись глухі голоси:

— Та як же ж воно так?

— Що таке? — спитався комісар.

Люди замовкли.

— Говори! — наказав голосніше комісар найближчому.

— Та тут один товариш хотів спитатись, чого нас сюди привели, товаришу комісар. Бо виходить непонятне діло.

— Чому непонятне? — Маєте рубати ліс. Що тут непонятне?

— Але нам казали, що поведуть до Дмитрівки. Тут зайшла якась ошибка, товаришу комісар.

— Так, так, ошибка! — підхопили інші голоси. Нам обіцяли показати нечисту силу, а не рубати ліс.

Большевик вибанчив очі.

— Ні чорта не понімаю. Не галдикайте всі разом! Говори один. Ти! — і показав пальцем на одного. — Чого хочеш?

— Та я нічого не хочу, але нам, товаришу комісар, обіцяли показати нечисту силу.

— Яку нечисту силу?

— Антипка!

— Якого антипка?

— Це така порода нечистої сили, вроді як би сатани, товаришу комісар.

— Ти з ума зійшов, чи п'яний?

— Він говорить правду! — підхопила нараз ціла громада. — Обіцяли показати антипка, а тепер виходить навпаки: кажуть незаконно ліс рубати. Це не порядок!

— Замовчи! — грізно крикнув большевик.

І громада замовкла. А большевик звернувся до своїх підручних, щось поговорив, а потім сказав двом людям із громади йти за ним. Відійшовши подалі, всі спинились і почали про щось говорити. Про що, ніхто з громади не чув, але та розмова довго не тривала. Большевик махнув рішуче рукою, сказав відпоручникам громади відійти назад, крикнув сторожі стати напоготові, а сам, підійшовши ближче до людей, сказав:

— Маєте рубати ліс і ніяких чортів! Поняли? А хто не захоче, чи не послухає мого наказу, буде на місці розстріляний, як скажена собака. А тепер — чистити бурдеї. Розпорядчики, на свої місця!

Люди негайно і без найменшого спротиву приступили до праці.

Ще того самого дня командант станції Бобринська дістав із Хирівки телеграму, де між іншим стояло при кінці таке запитання: Де ви назбирали стільки божевільних? Стільки помішаних на чортах?

Вночі кільком відчайдухам удалося втекти з концлагера і по кількох днях блукання псячими стежками добитись до Бобринської. Один із них, учитель залізничої школи, прийшовши потайки до директора, спитався його:

— Ви бачили найбільшого в світі дурня? Як ні, то дивіться на мене: це він! — і плакав, і сміявся одночасно.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Інж. Іван Побуцький, б. довголітній фінансовий секретар 259-го Відділу УНСоюзу, відійшов у вічність на 61-му році життя на своїй овочевій фармі в стейті Мишиґен. Знав я його сорок років і пам'ятаю, як нині, як молоді хлопці, полонені зі Сербії і Італії приходили до Дайч - Габлю в Чехословаччині транспортами до табару, де формувалася нова збройна сила йти Україні на поміч. Молодий Побуцький був між ними. Разом з 9-им полком піхоти попав в 11-ій офензиві над Піявою в італійський полон і працював на оливних горах в бідній Калябрії. Українці в Італії створили свою організацію і чекали на зброю і однострої, йти воювати за Україну. Чекали 2 роки і не діждалися, приїхали до Чехословаччини. Скінчив студії інженера-агронома, а в Америці працював хеміком у досвідних хемічних ляборaторіях м'ясної промисловости в Шикаґо. Від смерти свого брата о. Степана Побуцького, пароха Дітройту, нездужав на серце і перейшов на відпочинок на свою фарму. В Шикаґо був активним не лише в УНСоюзі, але теж ОДВУ, Світовій Виставці, ЗУАД Комітеті і в інших численних комітетах. Мав я бути йому дружбою в 1930 році та, на жаль, з причини виїзду до Европи, не міг бути. Не був теж на його похоронах, бо був далеко на вакаціях і не знав про його смерть. Похоронено його в Бентон Гарборі, Миш. Пам'ять його остала в історії Шикаґо, доки живуть тут українські люди.

Кооперативне товариство „Самодопомога" відбуло свої річні збори 13-го березня в домі Пласту. Товариство веде кооперативну крамницю споживчих товарів і дитячу оселю в Равнд Лейку. На збори прийшло 55 членів, що вислухали звіту керівних органів, перевели річеву дискусію і намітили пляни на будуче. Кооператива, якої фінансова вартість виносить тепер 93.000 долярів, взяли собі за ціль виховувати дітей під час ферій і для цієї цілі купила гарну над великим озером положену оселю з кількома будинками, заліснену дубами. Ціль благородна, але кооператива не могла бути меценатом і давати одержання на виховання дітям за низьку оплату. В дійсності вона була меценатом, і те все давала, і купила „ґросерню", яка покривала недобори оселі! Та тепер прийшла криза, а тому, що українські діти теж замериканізувалися, і на ремонт для вибагливих дітей і батьків треба великих грошей. Що неділі людей і авт там повно, йдуть спортові змагання а кінцевий річний балянс — бідний. Кажуть, що там, де є людський капітал, там може бути і грошовий. От такі то проблеми має Дитяча Оселя в Равнд Лейку, такі має теж кооперативна крамниця, що потребує нового фронту. Все це може бути, але для кожної справи треба фанатиків. Кооператива, а Оселя зокрема, мала колись таких фанатиків. УНСоюз є теж прихильником оселі і щорічно дає малу дотацію для оселі на те, щоб примістити на ній під час ферій — сиріт союзовців, або бідних дітей.

Спільне свячене відбулося в приміщеннях парохії св. Йосифа на Кумберленді 9 квітня на Великдень по старому стилю. Парохія св. Миколая славила в цю неділю Воскресення Христа, а у парохіян св. Йосифа — це вже була Провідна Неділя. Я теж, як парохіянин з новим стилем, бо належу до св. Йосифа, був на спільнім свяченім. Цілоденний дощ зі снігом не дав змоги нашим паням з парохії св. Миколая похвалитися на Великдень новою ґардеробою, перешкодив теж парохіянам св. Йосифа зібрати більше публіки і сплатити невеликий морґедж парохії. Парох церкви св. Йосафата з Гемонд, Індіяна о. Костюк і парох місцевий о. Шарий, мали добрі промови, програму вела пані Козира. Перший раз мав я нагоду бути на імпрезі, де жінка була тостмайстром. Інтересним були виступи молодих хлопців і дівчат в українських костюмах, якими проводила вчителька Віра Стравняк. Діти 3-го українського покоління витинали коломийку і йшли на присюди, і діти 4-го приглядалися і питалися своїх родичів, коли й вони підуть в „козак денс". Мила ця імпреза свідчить, що українці в Америці затратять свою мову, але не залишуть і заховають свої звичаї, танки, співи й інший форкльор.

Столітні роковини Тараса Шевченка перейшли в нас величаво. Спільний Святочний Комітет, покликаний до життя двома нашими центральними організаціями Об'єднанням і Лігою зробив, що міг. Приготовив величавий концерт в репрезентативній залі „Оркестра" в долині міста і подбав про відповідну концертову програму, яка включала артистів стажу Володимира і Шарльоти Баранських, Бориса Максимовича. Решта місцеві сили з хором „Сурма" під орудою Юрія Яримовича на чолі. Разом з „Сурмою" перший свій імпозантний дебют мав хор Союзу Українок, який голосами і зовнішнім виступом в прекрасних сукнях, а відтак народних строях, лишив миле враження. На жаль, хоч мейор міста Дейлі і виступав, не було на такому величезному здвизі українців (2,300 душ), репрезентантів преси. Не було в місцевій пресі ні перед ні по виступі відповідних репортажів, гідних великих роковин та великої людини. У великих містах, в Шикаґо зокрема, знаю це з досвіду, є важко (головно по виборах) дістатися до преси, важко є теж по виборах дістати репрезентантів Конґресу. Шикаґо вийшло славно з найбільшої імпрези про найбільшого українця.

Український Золотий Хрест дав розваговий вечір в залі Собору св. Володимира 25-го березня. Назва забава з оселедцем не дуже відповідала, але не нам козакам давати жінкам поради. Тостмайстром вечора була Міка Гарасовська - Дачишин, яка хотіла, щоб присутні добре бавилися. Виступали письменниця Ганна Черінь і фейлетоніст „Вуву", по нашому дивізійник Галушка. 64 особи прийшли, бо стрінутися десь треба, довідатися десь треба, а ще до того на імпрезі організації, що за ціль поставила собі помогти залишенцям і обездоленим українцям в Америці. УЗХрест на цей рік очолює Марійка Громяк.

Малу органічну працю веде в нас інж. Ярослав Цімура. Він шукає спонзорів, які є охочі давати 5 дол. річно на допомогу українським студентам в Польщі, точніше на захід від Перемишля. Досі знайшов 40 таких спонзорів і найде певно більше. Знаю Славка Цімуру ще з Праги. Чув за його працю на Західній Україні, бачив в нього навіть листа від сл. п. митрополита Шептицького, в якому він дякував йому за виконану працю для добра ближніх. Зокрема був інж. Ярослав Цімура знаний з того, що вмів по наших селах зорганізувати дрібну ощадність, і в колах Пром. Банку у Львові він мав своє ім'я і стаж. Він ще парубок, ніхто йому в його роботі не перешкоджає (але й не помагає!), має силу, енерґію, а теж багато плянів. Він думає, як захоронити для українських справ спадщину американських українців, які вмирають, не маючи спадкоємців. В тій справі він їздив до канадійського митрополита українців Германюка. Сподіватися належить, що й на це знайде інж. Цімура раду, бо шкода, щоб тисячі, а то й мільйони долярів тяжко запрацьованих українцями , пропадали для нас, коли НТШ, УВАН, Союзівка, Дитячі Оселі, Захисти Сестер Василіянок, Бавнд Брук, борються з фінансовими клопотами.

Організація Молодь Української Національности (МУН) дала прийняття українським спортовцям, що змагалися 25 березня. В приміщенні „Української Бесіди" зібралося 60 спортовців, які при столах з печеною куркою з ресторану Стефана на Оклей і Шикаґо, відпочили по трудних змаганнях.

Другий найбагатший стейт Америки — Іллиной є серединою Злучених Держав, коли ходить про населення. Десять років тому містечко Ольні було такою серединою. Середина полягає в тому, що коли через місто Ольні провести лінію, в якімнебудь напрямі, через ЗДА, то по обох боках такої лінії живе половина населення країни.

Нові люди з України прибувають до нашого міста. Недавно приїхала зі Самбора Розалія Скірник до свого сина Осипа. Старушка, що має 76 років приїхала джетом з Москви до Шикаґо. З Самбора до Москви приїхала потягом і 10 днів перебула в туристичнім гуртожитку, поки полагодила формальності. Подорож з Москви до Шикаґа коштувала $310. Вона розказувала, що Москва ґарне і чисте місто, авт там багато, але всі в русі, не так, як в Америці, що паркують по обох боках вулиць. Самбір має тепер модерну цукроварню, бо районові колгоспи вирощують цукрові буряки. Є теж фабрика „фуфайок" ватованих убрань, де працює багато робітників. Україна є, і її нема, в урядах говориться по російськи, але місцеві українці говорять по українськи. Є школи українські і російські. Школи переповнені, люди воліють студіювати чим працювати в колгоспі. Є одна українська церква, але знайомих там мало, самі чужі обличчя, переважно виселені з Польщі. З огляду на мокре літо минулого року хліба бракує. По всіх містах існує т. зв. „базар", чого передтим не було. Там можна купити і продати всяке барахло. Люди сидять тихо, нема жадної політики. Хто постійно працює, живе сяк-так, але на убрання треба довше попрацювати. З приходом до влади Хрущова, жити стало трохи легше, принаймні є менше страху перед невідомим. Багато молоді виїхало на Донбас і цілинні землі. — А як Америка у ваших очах? — запитав я її. — Немає порівняння! Тут правдива кава, пахне, як відкрити пушку, тут люди гарно мешкають, не бояться всього, і можуть доробитися, що бачу по своїх дітях, — відповіла пані Скірник, вдова по залізничнику. Вона щаслива, що на склоні літ зійшлася зі своїми дітьми і внуками у вільній Америці.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

Появилася „Археологія України" проф. Я. Пастернака

В історії українськоі вільної науки на еміґрації записана нова світла сторінка — появився високої ціни документ нашої давньої історії-слави, нашої вікової культури і національної самобутности — велика наукова синтетична праця проф. д-ра Я. Пастернака „Археологія України". Книга виїмкова і єдина та перша такого роду, а виїмкова ще й тому, що появилася виключно заходами та фондами самого громадянства — його пожертвами й передплатами. Це багатомовний факт, який наявно показує, що наша еміґраційна спільнота розуміє свої завдання і знає, що наша вільна наука, література, мистецтво — це сьогодні наша найцінніша зброя. Численні передплати, які вплинули до кінця березня ц. р., стали цим основним фондом, який дозволив не тільки видати книгу, але й поширити її з заплянованих 500 сторінок на 792 сторінки з 329 ілюстраціями, а коли добавити 18 двосторінкові мапи - вклейки та 4 кольорові таблиці, то цей об'єм виносить 832 сторінки. Зміст книги поділений на 10 розділів — від палеоліту починаючи, а кінчаючи на княжих столичних городах. Замикають книгу обширні резюме англійською і німецькою мовами, що й робить книгу не тільки українською, а загальнонауковою появою, про що і свідчать численні замовлення бібліотек різних університетів світу. Книгу фірмує Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, а виданням зайнявся окремий громадянськ комітет у Торонті. Книга саме в переплеті і незабаром буде поступово висилана передплатникам, які й дістануть її з окремою присвятою від автора.

Кошти видання книги з огляду на об'єм, численні ілюстрації, карти і кольорові таблиці та розкішний переплет незвичайно високі, але Комітет переконаний, що решту потрібних фондів він здобуде теж від громадянства і саме з цією метою проголошує додатковий реченець для надсилки передплат до кінця травня 1961 р. по зниженій ціні $13.50. Після цього реченця книга коштуватиме куди вищу ціну, яку устійнить Комітет залежно від остаточного обрахунку. У загальному книгарському продажу не буде хіба, що залишиться деякий її запас у майбутньому.

Хто поспіє з передплатою до кінця травня, не тільки стане у великій допомозі Комітетові в його фінансових калькуляціях-платностях, але матиме ще й ту сатисфакцію, що одержить книгу від автора з його особистою присвятою.

Комітет видання „Археології України" дякує цією дорогою усім цим органам нашої преси, які ласкаво поміщували комунікати Комітету та й цим усім Вшан. Передплатникам і Жертводавцям, які вможливили видання книги, а згори дякує тепер тим усім Вшан. Передплатникам як і Жертводавцям, які поспішать із своїми передплатами в сумі $13.50 та пожертвами до кінця травня ц. р. і допоможуть завершити цінне діло видання небуденної нашої наукової книги — книги національного пізнання й гордости.

Комітет для видання „Археології України"

Адреса: Committee for the Publication of "The Archeology of Ukraine," 242 Runnymede Rd., Toronto 3, Ont. Canada.

● **Йорданський король Гуссейн** заявив, що він свідомий того, що його подружжя з 20-річною англійкою Аврії Гардінер може спричинити йому політичні трудноші, але — мовляв — він ніколи не лякався труднощів, зв'язаних із справедливою справою. Панна Гардінер перейшла на мусульманську віру, але все-таки деякі арабські газети критикують Гуссейна, що він не зумів знайти собі арабської дружини, хоч арабки відомі як неабиякі красуні.

ПОДЯКА

У зв'язку з відбутим моїм

„РЕСИТАЛЕМ ТАНКУ"

30-го КВІТНЯ 1961 року в НЮ ЙОРКУ,

з нагоди відзначення моєї довголітньої мистецько-творчої праці на сцені, —

складаю сердечну подяку Достойним: Комітетові Об'єднаних Українських Організацій у м. Ню Йорку та Товариству „Самопоміч" в Ню Йорку — за ласкавий протекторат над згаданою імпрезою.

Крім цього, дякую ВП. Пані І. Бенцаль, ВП. Пані М. Ржепецькій, ВП. Проф. В. Косаренкові-Косаревичеві і ВП. П. Павлові Гонорові за приязну поставу та технічну допомогу в „Реситалі"; Високоповажаним Паням і Панам „Ініціятивного Комітету" та „Почесного Комітету" для влаштування „Реситалю" дякую за дружні поради та співдію в приготуванні та переведенні цього „Реситалю". Дякую також ВП. моїм Рідним, Приятелям та Знайомим за технічну й моральну допомогу.

Хвальній Редакції й Адміністрації щоденника „Свобода" дякую за поміщення оголошень, провісних та відгомонних новинок з приводу мого „Реситалю Танку". — Дякую Високоповажаним: Управам Друкарень за виготування друків, а крамницям: „Еко", „Арка", „Сурма" за передпродаж квитків.

Вельмишановним: „Українському Музичному Інститутові" в Ню Йорку, Репрезентації Батьків моїх Учениць та моїм Ученицям, Громадянам, Рідні й Приятелям дякую красно за квіти в час мого виступу, а Високоповажаному артистові В. Авраменкові за вияви приязні.

Дякую з цілого серця Дорогим Друзям, Мистцям сцени і пензля, які своєю ласкавою співучастю в „Реситалі Танку" відзначили його важливість у моєму творчому житті: М. Кобрин-Кокольській, Є. Чапельській, Г. Клим, Л. Микуленко, В. Базалі, В. Ласовському, А. Малюці та Я. Ласовському.

Високоповажаним Панству Захарчукам дякую за влаштування в Народному Домі прийняття для моїх гостей, після закінчення імпрези.

ОЛЕНКА ГЕРДАН

В Ню Йорку, 12-го травня 1961 р.

†

Прийшла до нас вістка, що дня 23-го квітня 1961 р. померла у Самборі наша Дорога ТІТКА

бл. п. ОЛЬГА ПЕТРИК

довголітня учителька в Турці над Стриєм, Західня Україна.

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

відправиться

в церкві св. Юра — в Ню Йорку, при Східній 7-ій вулиці,

в НЕДІЛЮ, дня 21-го ТРАВНЯ 1961 року в год. 8:00 ранку.

Братанки: ЄВГЕНІЯ ХРАПЛИВА та НАДІЯ ОНИШКЕВИЧ з ріднями

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

23 квітня 1961 року відбулась третя Шевченківська Конференція УВАН у ЗДА з спеціяльного циклу, присвяченого сотій річниці смерти Шевченка.

Конференцію відкрив проф. Д. Горняткевич, який схарактеризував працю Академії в галузі шевченкознавства, зокрема згадавши про видання шевченківських річників.

Доповідь проф. П. Одарченка „Шевченко і Леся Українка"

Доповідь склалась з трьох частин. У першій частині доповідач подав біографічні дані про Лесю Українку: про її велику пошану до Шевченка, про участь поетки в святкуваннях Шевченкових роковин, про відвідування могили Шевченка і про поезії Лесі Українки, присвячені Шевченкові. Поетка знала Шевченкові поезії з раннього дитинства і року 1888 написала першу поезію, присвячену Шевченкові. Доповідач докладно проаналізував чотири поезії Лесі Українки, написані в різні часи і присвячені пам'яті геніяльного українського поета.

У другій частині своєї доповіді проф. Одарченко показав вплив Шевченка на творчість Лесі Українки. В різні періоди життя і творчости поетки вплив Шевченка на неї був різний. Зокрема в учнівський період вплив Шевченка був формальний, в галузі стилістики, лексики і ритміки. Далі доповідач показав, як Леся Українка поволі знаходила свій власний стиль і уникала прямих запозичень з Шевченка.

У третій частині доповіді проаналізовано спільність ідей, висловлених у творах Шевченка і в творах Лесі Українки періоду появи її „Невільничих пісень". Доповідач особливу увагу присвятив політ. лірииці Лесі Українки і показав, що велика українська поетка продовжувала і розвивала традиції Шевченка. Так само як і Шевченко, Леся Українка з надзвичайною силою свого поетичного таланту виступила проти національного, політичного і соціяльного поневолення українського народу, проти російського імперіялізму і колоніялізму, проти невільницької психології. Так само як і Шевченко, Леся Українка оспівувала героїзм самовідданих борців за волю і висловлювала віру в неминучу перемогу правди і волі. Шевченко і Леся Українка надавали великої ваги поетичному слову в боротьбі за визволення українського народу. В нових умовах історичної дійсности Леся Українка продовжувала величні традиції Тараса Шевченка.

Доповідь Петра Павловича „Шевченко і Коцюбинський"

Доповідач ствердив, що тема про вплив Шевченка на Коцюбинського ще не достатньо розроблена, хоч її порушувало кілька дослідників, як от С. Єфремов, Л. Білецький, П. Филипович, К. Коцюбинська та інші. В 1956 р. на Шевченківській конференції в Києві була доповідь Чорного спеціяльно на цю тему.

З творами Шевченка Коцюбинський познайомився в 13-му році життя, коли йому до рук потрапив „Кобзар", який за висловом письменника, направив його на український шлях. Шкільний товариш Коцюбинського, Саліковський, згадує, що в шкільні роки Коцюбинський захоплювався нелегальними творами Шевченка.

У своєму першому прозовому творі Коцюбинський взяв, як епіграфи до кожного розділу, уривки з Шевченкових поезій. В пізніших творах Коцюбинського можна знайти вплив ідей Шевченка.

Про свої перші відвідини Шевченкової могили Коцюбинський написав статтю, детально описавши стан могили. Потім відвідував могилу часто.

Доповідач подав дані про те, що Коцюбинський цікавився людьми, які знали Шевченка, збирав відповідні матеріяли.

На прохання видавця Яковенка, в 1911 році Коцюбинський перевіряв текст „Щоденника" Шевченка за оригіналом, що зберігався в Чернігівському Музеї. Письменник був у складі жюрі, що мало затвердити проєкт пам'ятника Шевченкові у Києві.

Конференцію закрив проф. В. Міяковський, який висловив побажання дальшого розроблення тем Шевченко-Леся Українка і Шевченко-Коцюбинський.

Л. Д.

З праць денверської групи УВАН

18 лютого відбулося чергове засідання Денверської Групи УВАН у Денвері, Колорадо, під головуванням д-ра Б. Винара. На порядку денному була доповідь проф. Степана Глушка на тему: „Генеза, визвольна ідея і збройний чин Українського Січового Стрілецтва" (в зв'язку із книжкою д-ра Ст. Ріпецького Українське Січове Стрілецтво, Вид. „Червоної Калини", Ню Йорк 1956).

Доповідач заслужений учасник згаданого українського збройного руху, зазначив на вступі, що існує вже чимала література про це питання, до якої і він сам приложив руку. Все ж таки в багатьох випадках їй бракує об'єктивности й вічерпности. Свій реферат уложив в три періоди: дав огляд зародження й передвоєнного українського січового стрілецького руху, реферував про події й постаті воєнного українського січового стрілецтва, тобто від 1914 і згадав про формацію Київських Січових Стрільців.

Цінність доповіді, ентузіястично виголошеної, з багатьма поясненнями щодо осіб, подій і дат, полягала у тому, що вона була заснована виключно на особистих з тих часів споминах, спостереженнях і переживаннях доповідача. У висновках своїх проф. Ст. Глушко підкреслив велике історичне значення цього новітнього українського збройного руху як першого після Полтавських подій, та педагогічне для виховання молоді на українських військових традиціях.

На закінчення доповіді пані Марія Кротюк зарецитувала твір Романа Купчинського — „Дума про Хведора Черника".

В обговоренні доповіді взяло участь 9 дискутантів. Їхні зауваги з приводу доповіді зводились до підкреслення цінности реферату, опертого на переживаннях доповідача, доповнень з власних споминів й оцінки існуючої літератури про цей український військовий рух. Висловлювали побажання, щоб вона була більш об'єктивною, опертою на документах та більше використовувала також і чужоземні джерела.

Л. Б.

Борис Орлин — доктор права

Борис Орлин

Уродженець галицького поділля — Борис Орлин — закінчив 13-го червня 1960 року правничі студії на університеті Нортвестерн в Шикаго і осягнув академічний ступінь доктора права на 24-му році життя.

З початком вересня зая здвокатський іспит і 21. листопада 1960 р. одержав дозвіл провадити адвокатську практику. Тепер відбуває він свою військову повинність як військовий адвокат в ранзі поручника летунських збройних сил Америки в Олбані Джорджія.

Н. С.

Дві організації комбатантів підписали умову про спільний журнал

Ню Йорк. — В суботу 13 ц. м. в Українському Народному Домі в Ню Йорку відбулося урочисте засідання Головних Управ Об'єднання б. вояків-українців в Америці (ОбВУА) і Братства кол. вояків І Дивізії УНА, на якому остаточно формально здійснено попередні окремі ухвали обох тих організаційних верхівок щодо ліквідації своїх сепаратних пресових органів та спільного видавання одного репрезентаційного українського військово-історичного журналу. Нарадою проводили наперемінну голова Головної Управи ОбВУА д-р Володимир Галан і голова Головної Управи Братства І Дивізії, д-р Любомир Ортинський. Ніякої дискусії не було, бо обидва ці діячі ствердили одностайність попередніх постанов в цій справі. Д-р Іван Козак відчитав виготовлені раніше комісіями тексти Умови та двох Правильників, в редакційних і адміністраційних справах, після чого всі приявні члени Головних Управ підписали їх. Обидва названі діячі підкреслили у своїх промовах важливість того акту на тлі сучасного партійно-політичного і громадського розпорошення та партикуляризму. Зокрема д-р В. Галан згадував про свою першу зустріч із кол. дивізійниками в таборі в Ріміні в Італії та пізніші наскрізь конструктивні контакти з цією молодшою генерацією українських вояків. За підписаною умовою обидві організації зліквідували „Голос Комбатанта" і „Вісті" та приступили до видавання „Вістей Комбатанта", перше число яких появиться вже в першій половині червня ц. р. У нараді взяли участь д-р Володимир Галан, д-р І. Козак І. Поритко, Ю. Лопатинський І. Кедрин-Рудницький, А. Валійський, Р. Купчинський та Л. Постолюк, в особах яких були репрезентовані колишні учасники Армії УНР і УГА, в складі Галицьких клітин в рядах ОбВУА — Братства Українських Січових Стрільців і Об'єднання кол. вояків УПА Від Братства І Дивізії були приявні д-р Л. Ортинський, С. Шипайло, І. Скіра, В. Гриньох, Я. Терлецький і Б. Аргимишин. Засідання було попереджене нарадою в редакційних справах, на якій був приявний також З. Стефанів, а д-р С. Ріпецький прислав виправдання неприявности. По нарадах відбулась спільна світлина і скромна закуска.

(Ік)

Перший комунікаційний сателіт випустять на початку 1962-го року

Вашингтон. — Головний інженер Американської Телефонічної і Телеграфічної Компанії Джеймс Дінґем, зізнаючи в Палатній Космічній Комісії, виявив, що ця компанія плянує випустити перший експериментальний комунікаційний сателіт вже на початку 1962 року, а до 1964-го року таких комунікаційних сателітів має бути 20 і вони діятимуть через Атлантійський океан. Дінґем нарікав на уряд, що досі ще не дав своєї згоди на цю сателіту комунікаційну систему, хоч прохання в цій справі внесено ще в грудні минулого року. Уряд ще досі не рішився, чи телефонічну і телеграфічну комунікацію залишити одній приватній компанії, чи передати її кільком фірмам, або затримати під контролею уряду. Сподіваються, що рішення в цій справі западе перед 1-им червня ц. р.

Конго дістане нову конституцію, яку схвалить парлямент

Леопольдвіль. — Конференція конгольських лідерів в Кокільгатвілі триватиме вірогідно до кінця цього тижня та закінчиться двома важливими рішеннями: прийняттям принципів щодо нової конституції на базі федерації, але з сильним центральним урядом і рішенням скликати обидві палати парляменту, що його президент Касавубу розв'язав осінню минулого року під час його боротьби за владу з прем'єром Патрісом Люмумбою. Люмумба, який мав красномовний талант і вмів своєю демагогією приєднювати собі своїх земляків, опрокинув в парляменті відсунення його від влади президентом Касавубу: 69 послів на всіх 96 приявних заявились за Люмумбою. Найбільша трудність у скликанні парляменту полягатиме у стягненні всіх його членів з деяких і розкинених містечок і осель без відповідної комунікації. Касавубу звернувся до місії Об'єднаних Націй, щоб вона помогла у цьому ділі. Об'єднані Нації завжди вимагали скликання парляменту, йдучи в цій точці разом з Москвою і конголійськими комуністами з підстягу Антуана Гізенги, який править в провінції Орієнталь і визнає себе за наступника Люмумби. Гадають, що скликання конголійського парляменту поставить в трудну ситуацію Гізенгу, який не може його бойкотувати, а також леди чи зможе дістати в ньому для себе більшість. Місія ОН мусіла б гарантувати Гізенгі і його сторонникам особисту безпеку під час тривання сесії парляменту в Леопольдвілі. Від часу останнього засідання конголійського парляменту — 9 послів і 7 сенаторів померли нагальною смертю. Зреештою, газетні коментатори вважають, що ситуація в Конго поправилась завдяки співпраці між центральним урядом Конга і місією Об'єднаних Націй. Арештування президента Чомбе 26 квітня ц. р. сталося між з тихим порозумінням з місією ОН, яка мала з Чомбе вічні клопоти.

Спорт

„ТРИЗУБ" — СТ. ЕНДРЮ СКАТС 6:0 (2:0)

Филаделфія, 30-го квітня. — Склад „Тризуба": Дідріксен, Рач, (Смолинський), Бородяк, Ілай, (Пегорер), Віней, Кравець, Длугош, Яковина, Нога, Кампо, Ніс. Ворота здобули: Нога 5 і Яковина 1.

Филаделфійська громада та численні симпатики пережили ще одну гарну перемогу наших репрезентантів у футболі. Досі, чи то на виїзді, чи в себе дома, „Тризуб" громить всіх, і так сталося з гістьми з Дітройту.

Перша половина почалася гураганними наступами на ворота гостей і стріли Кравця, Кампа, Ноги і Яковини раз-пораз непокоїли їх воротаря. Стріли інших замчастих не доходили до цілі, але Нога мав більше щастя. Він здобув гострим стрілом перші ворота, а на хвилину перед перервою змилив воротаря і знов післав м'яч до сітки.

В другій півгрі вже в 3-ій хвилині Яковина підвищив вислід до 3:0 з подачі Кампа, а Нога знов переїхав кількох суперників і здалека стрілив четверті ворота. В тому часі була зміна в дефензиві „Тризуба". На місце контуженого Ілая прийшов Пегорер, а на місце Рача — Смолинський. На цьому втратила дещо гра, бо Пегорерові відбирали гості м'ячі і непокоїли нашого воротаря. Та Нога мав свій день і стрілив ще двоє воріт, які сам випрацював, переїхавши дефензивні лінії.

Гості завели, і можна сказати, що вислід тільки 6:0 був для них щасливим. На марґінесі змагань одна завага: не можна рівночасно міняти двох змагунів на цій самій стороні складу, бо такий експеримент може коштувати часом і втрату того, що було тяжко запрацьоване. В другій півгрі на місце Длуґоша треба було поставити Мандзія, який технічно та кондиційно кращий від Длуґоша, що мав труднощі забити м'яча до порожніх воріт.

Піт

● Катастрофа французького літака на Сагарі, яка сталася в минулому тижні й коштувала життя 79 особам, була наслідком саботажу — говорить офіційний французький комунікат. Всі познаки вказують, що літак впав цілкомз несподівано з висоти 20,500 стіп сама на Сагару, недалеко кордону Лібії, внаслідок вибуху сильної бомби. Устійнити причину катастрофи цілком певно — дуже трудно, бо ніхто з пасажирів і членів залоги не залишився в живих.

● Португальські війська в Анголі схопили в полон понад 70 гвинтівок, які воювали в рядах місцевих партизанів проти португальської адміністрації в тій африканській колонії. Португальці вказують на тих гвинтів, як на доказ, що революція в Анголі є підсичувана з-закордону. За неповні два місяці революції згинуло в Анголі коло 1,000 осіб.

Посмертні згадки

МИХАЙЛО ТУРЧИНСЬКІ, довголітній член Б-та св. Івана Хрестителя, Відд. 270 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., упокоївся в Бозі 14-го травня 1961 р. на 77-му році життя. Покійний народився в селі Погаресе, пов. Рава Руська, Зах. Україна. Залишив у смутку 3 синів Стефана, Івана і Володимира, 4 доньки Марію, Евгенію, Юлію і Олену, 3 невісток, 4 затів і 13 внуків. Похорони відбудуться в четвер, 18-го травня ц. р. з похоронного заведення І. Ковальчика та до української католицької церкви св. Петра і Павла в Джерзі Сіті, а відтак на цвинтар Holy Cross в Arlington, N.J.—В.Н.П. — М. Баран, секр.

Михайло КОБРИН — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., помер, по довгій і тяжкій недузі, в дні 31-го квітня 1961 р. Покійний вступив до Т-ва й УНСоюзу 1913 р. Народився 1888 року в селі Тучні, пов. Перемишляни, Зах. Україна. Позлишив у смутку свою доньку Анну, двох синів Василя й Івана та 5 внуків. Похорон відбувся 4-го травня 1961 р. з укр. кат. церкви Успення Преч. Діви Марії в Перт Амбою, Н. Дж., при участі Родини, Знайомих та Членів Т-ва. Покійного поховано на парафіяльному цвинтарі. — Вічна Йому Пам'ять!

І. Будняк, секр.

Иосиф КОВАЛЬСЬКИЙ — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., помер 2-го травня 1961 р., на 69-му році життя. Покійний народився в селі Чернохівка, пов. Скалат, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1920 року. Покійний був ветераном 1-ої світової війни. Полишив у смутку дружину Анну, 3 доньки: Анну, Ольгу і Марію та 9 внуків. Похорон відбувся 6-го травня 1961 р. з української кат. церкви Успення Преч. Діви Марії в Перт Амбою, Н. Дж., при участі Родини, Одноосельчан, Членів Відділу та Знайомих і USArmy Honor Guard. Покійного поховано на парафіяльному цвинтарі. — Вічна Йому Пам'ять!

І. Будняк, секр.

Анна ЛАНДЯК, — членка Т-ва „Любов", Відд. 143 УНСоюзу в Great Meadows, N. J., померла 8-го квітня 1961 р., по короткій, але тяжкій недузі у лікарні. Покійна прожила 65 років. Походила з села Даражів, пов. Теребовля, Зах. Україна. Покійна, з дому Курило, полишила у глибокому смутку хворого чоловіка Павла, 5 синів, 3 доньки, 13 внуків, 2 правнуків та рідного брата Теодозія. Покійна була доброю та примірною дружиною та громадянкою у суспільному житті громади і церкви. Похорон відбувся 13-го квітня 1961 р., з кат. церкви св. о. Миколая у Грейт Мідовс, при великій участі Родини, Членів Т-ва, Приятелів та Знайомих. — Вічна їй Пам'ять.

Є. Дудяк

ТАРЗАН, ч. 4646. Змінливе щастя в бою!

Харчачи тріюмфально, Померой прискочив, щоб вбити. Але рухливий мавполюд швидко відкотився на бік....

І так ніж шаленого його ворога без шкоди вбився в землю!

Тарзан атакував, завдав кілька ударів, але Померой зумів захиститися проти ударів і скочив на ноги.